

KOŞUL-SONUÇ (ŞART-SONUÇ) CÜMLELERİ

Bir olayın veya durumun gerçekleşmesinin, başka bir olayın veya duruma bağlı olduğunu belirten cümlelerdir.

Bu tür cümlelerde birinci bölüm (yan yargı) koşul, ikinci bölüm ise o koşula bağlı olarak ortaya çıkan sonuçtur (temel yargı).

Türkçede koşul anlamı asıl olarak “-se” şart ekiyle sağlanır. “ise”, “-ince”, “-dikçe”, “mi”, “ama”, “üzere”, “yeter ki” ile de koşul anlamı sağlanabilir.

Örnek

» **Ödevini yaparsan** oyun oynayabilirsin.

Bu cümlede koyu renkle yazılmış bölüm, eylemin yapılabilmesinin bağlı olduğu koşulu belirtmektedir. (oyun oynayabilmesi hangi koşula bağlı? → ödevini yapmasına)

» Temiz bir dünya istiyorsan **yerlere çöp atma**.

» Müzik dinleyebilirsin ama **sesini fazla açmayacaksın**.

» **Bizim buralara yağmur yağdıkça** her yer toprak kokardı.

» **Akşama geri vermek üzere** bu kitabı alabilirsin.

» **Akşam baban gelsin**, alışverişe çıkarız.

» İsteddiğin her şeyi alırım, **yeter ki sınıfını geç**.

NOT: Cümleye istek, dilek anlamı katan –se, -sa ile koşul anlamı veren –se, -sa ekini karıştırmamak gerekir. İstek cümleleri de –se, -sa eki almasına rağmen, koşul anlamı taşımaz.

Örnek

» Otobüsle gelmese de trenle gelse.

KOŞUL SONUÇ (ŞART) CÜMLESİ ALIŞTIRMA

Aşağıdaki cümlelerden koşul anlamı verenleri işaretleyin.

[] Bu defa sözünde durmazsa bütün ilişkimizi keseceğiz.

[] Bir ay içinde ödemek üzere para alabilirsin.

[] Ancak on sekiz yaşına gelince araba kullanabilirsin.

[] Sizinle çalışırım ama sizde bizimle çalışacaksınız.

[] Elindeki ürünleri satmadan yeni ürün alamazsın.

[] Tüm çalışmalar biter ise yola çıkabiliriz.

[] Bilgisayar öğrenmek için kursa gitti.

[] Arkadaşın buraya gelince sen çıkarsın.

[] Kaldırımdan düşünce dizlerini yaraladı.

[] Ödevlerini tamamlamak için odasına gitti.

[] Söylenenleri duydukça küplere biniyordu.

[] Bu oyun bitti mi herkes odasına uyumaya gidecek.

[] Seni affederim ama benim için bir iyilik yapmalısın.

[] Elektrikler kesildiğinden filmin geri kalanını izleyemedik.

[] Yeni gelen kitapları geri getirmek üzere alabilirsin.

[] Ben sana yardımcı olurum yeter ki sen çalışmalarını devam ettir.

[] Ellerini yıkamak için lavaboya gitti.

KOŞUL SONUÇ ETKİNLİK

Aşağıdaki boşlukları koşul sonuç oluşturacak şekilde tamamlayınız.

..... dişlerin
çürüyebilir.

Eğer bu sefer de bize gelmezsen.....

.....

Bu sınavdan 450 puan alırsam,

.....

Kalemimi veririm; ama.....

.....

Eğer yağmur bu şiddetle yağarsa.....

.....

..... güzel
bir iş sahibi olurum.

Aşağıdaki alana ise”, “-ince”, “-dikçe”, “mi”, “ama”,
“üzere”, “yeter ki” sa ek ve kelimeleriyle kurulmuş
koşul cümleleri yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

KOŞUL SONUÇ TEST

1) “Üzere” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisine
koşul anlamı katmıştır?

- A) Yeniden yollara düşmek üzere evden ayrıldı.
- B) Anlaşmada belirtildiği üzere ödemeler zamanında yapıldı.
- C) Yarın getirmek üzere istediğin kitabı alabilirsin.
- D) Ümitler ümitsizliğe dönüşmek üzere iken geldi.

2) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, “koşula bağlı
olasılık” söz konusudur?

- A) Onu ararsan seninle bir daha konuşmam.
- B) Bize gelersen seninle sinemaya gidebiliriz.
- C) Okulunu da öğretmenlerini de çok seviyor.
- D) Biz susmasını istedikçe o, durmadan konuştu.

3) “Ama” kelimesi, aşağıdaki cümlelerin hangisine
koşul anlamı kazandırmıştır?

- A) Çok zeki bir öğrenci ama sınavlarda başarı
gösteremiyor.
- B) Alışverişe gideriz fakat önce evi temizleyelim.
- C) Gömlek alacağım ama renk beğenemiyorum.
- D) Bu arada çok güzel ama pahalı.

4. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde şarta bağlı bir
durum söz konusudur?

- A) Hayat yolculuğunda ağır darbeler alan içimdeki
prensesi korumak istiyordu.
- B) Yüzünde eskisi gibi kendi masumiyetimin
yansımaları göremeyecektim.
- C) Başımı çevirseydim bana yabancılaşan bir yüz
bulacaktım karşımda.
- D) Arkamda sonsuzluğa açılan ve beni içine çağıran
kapı onun kapısıydı.

5. (I) Dil bir konuşma, düşünme ve iletişim aracıdır.
(II) Ancak aynı dili konuşanlar birbiriyle iletişim
kurabilir. (III) Sözelimi, bilgisayar dilini öğrenmeden
bilgisayarla iletişim kuramayız. (IV) Bilgisayarla
iletişim kurmanın yolu onun diliyle
(bilgiyelpazesi.com) konuşmaktan geçer. (V)
Bilgisayar dilini bilmeyenler onunla hiçbir zaman
tam olarak ilişki kuramazlar.

Yukarıdaki parçadaki cümlelerin hangisinde “koşul”
anlamı yoktur?

- A) I B) II C) III D) IV